

DIRBANČIŲ ASMENŲ, KURIEMS PRIEINAMOS PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS, TAI YRA PASLAUGOS, KURIAS TEIKIA PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTAI, DALIES (PROCENTAIS) APSKAIČIAVIMAS

Vykdytoja Lolita Pilipavičienė
Projekto vykdymo laikotarpis 2023 m.

Pagrindimas. Studija (tyrimas) vykdyta vadovaujantis Europos socialinėje chartijoje numatytu Europos šalių įsipareigojimu „skatinti visiems darbuotojams prieinamų profesinės sveikatos tarnybų, kurių svarbiausios funkcijos būtų prevencija ir konsultavimas, laipsnišką plėtojimą“ (II d. 3 str. 4 p.) ir Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programos tikslo Nr. 3 („Užtikrinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos tvarumą“) uždaviniu Nr. 3.1 („Didinti kokybiškų ir priimtinių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą“).

Tikslas – apskaičiuoti 2023 m. rodiklį „dirbančių asmenų, kuriems prieinamos profesinės sveikatos priežiūros paslaugos, tai yra paslaugos, kurias teikia profesinės sveikatos priežiūros specialistai, dalis (procentais)“ ir išanalizuoti šias paslaugas teikiančių profesinės sveikatos specialistų profesinę kvalifikaciją ir atliekamas funkcijas.

Metodika. Laikyta, jog profesinės sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos tiems darbuotojams, kurie dirba įmonėse, teikiančiose profesinės sveikatos paslaugas, t. y. įdarbinusiose profesinės sveikatos specialistą (-us) arba sudariusiose sutartį su juridiniu ar fiziniu asmeniu dėl profesinės sveikatos paslaugų teikimo. Rodiklis „dirbančių asmenų, kuriems prieinamos profesinės sveikatos priežiūros paslaugos, tai yra paslaugos, kurias teikia profesinės sveikatos priežiūros specialistai, dalis (procentais)“ skaičiuotas visiems Lietuvos asmenims, dirbantiems įmonėse, turinčiose du ar daugiau darbuotojų. Atsitiktinės atrankos būdu atrinktos įvairaus dydžio ir įvairios ekonominės veiklos rūšies įmonės (n=600). Klausta, ar jose dirba (arba teikia paslaugas pagal sutartį) profesinės sveikatos specialistas (-ai). Bendras rodiklis apskaičiuotas proporcingai pagal darbuotojų skaičių kiekvienoje iš trijų skirtingų įmonių grupių. Rinkti duomenys ir apie profesinės sveikatos specialistų darbo krūvį, profesinę kvalifikaciją ir atliekamas funkcijas.

Rezultatai. Profesinės sveikatos paslaugų Lietuvos įmonėse teikimo apimtis – 14,6 proc. Profesinės sveikatos paslaugų Lietuvos įmonėse teikimo apimtis, kai profesinės sveikatos paslaugos prieinamos arba prieinamos iš dalies – 18 proc. 64,7 proc. profesinės sveikatos specialistų pagal darbo sutartį šiose pareigose dirba mažiau nei viso etato krūviu. Įmonėse dirbančių profesinės sveikatos specialistų profesinė kvalifikacija yra ši: bendrosios praktikos slaugytoja (-s) (33,3 proc.), visuomenės sveikatos specialistas (29,4 proc.), darbo medicinos gydytojas (21,6 proc.), medicinos gydytoja (-s) (15,7 proc.). Dauguma bendrosios praktikos slaugytojų nėra išklausę 120 val. trukmės kvalifikacijos kėlimo kursų profesinės sveikatos srityje. Profesinės sveikatos specialistai, dirbantys įmonėse pagal darbo sutartį, dažniausiai (88,4 proc.) vykdo darbuotojų sveikatos būklės stebėjimo funkciją, rečiausiai (44,2 proc.) – pirmosios pagalbos teikimo organizavimo funkciją. Pagal paslaugų teikimo sutartį dirbantys profesinės sveikatos specialistai dažniausiai (81,8 proc.) vykdo

konsultavimo dėl darbuotojų sveikatos apsaugos, darbo procesų pritaikymo darbuotojų galimybėms ir asmens apsaugos priemonių panaudojimo funkciją. Rečiausiai (50,9 proc.) jie taip pat vykdo pirmosios pagalbos teikimo organizavimo funkciją. Pagrindinės priežastys, kodėl įmonės, privalančios darbuotojams teikti profesinės sveikatos paslaugas, to nedaro, yra šios: įmonės teigia, jog neturi poreikio naudotis profesinės sveikatos specialisto paslaugomis (28,7 proc.), įmonėms sunku rasti reikiamos kvalifikacijos profesinės sveikatos specialistą (26,6 proc.), įmonės mano, jog teisės aktai jų neįpareigoja darbuotojams teikti profesinės sveikatos paslaugų (24,5 proc.).

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos inovacijų skyriaus vyriausioji specialistė Lolita Pilipavičienė tel. (8 5) 212 2589 arba el. paštu lolita.pilipaviciene@dmc.lt.